

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

ÖVERKLAGANDE
2026-02-13

Ärendenummer
NV-26-004762

Mark- och miljööverdomstolen
svea.avd6@dom.se

Överklagande

Klagande:

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Kontaktperson:

Petter Larsson Garcia
petter.larsson-garcia@naturvardsverket.se
010-698 12 37

Motparter:

1. Volvo Battery Mariestad Operation AB, 559408-0904
405 08 Göteborg

2. Volvo Real Estate Mariestad AB, 559345-3854
405 08 Göteborg

Ombud för 1 och 2:
Advokaten Linnea Ljung
Pogona Advokatbyrå AB
Billdals Hagenväg 34B
427 37 Billdal

Ombud för 1 och 2:
Advokaten Malin Wikström och
biträdande juristen Emma Furwed
c/o Setterwalls Advokatbyrå
Box 11235
404 25 Göteborg

Saken:

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till uppförande
och drift av anläggning för tillverkning av batterier med
mera i Korstorp, Mariestads kommun

Överklagat avgörande:

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen,
deldom med mål nr M 3681-24 meddelad den 23 januari
2026

1. Yrkande

Naturvårdsverket yrkar i första hand att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens deldom, beslutar att den i tillståndet medgivna miljöfarliga verksamheten ska ha satts i gång senast inom tolv år räknat från dagen för lagakraftvunnen deldom och att tillståndet i annat fall förfaller i ej ianspråktaga delar.

Naturvårdsverket yrkar i andra hand att, för det fall Mark- och miljööverdomstolen finner att den beslutade arbetstiden utgör hinder mot förstahandsyrkandet, Mark- och miljööverdomstolen med ändring av mark- och miljödomstolens deldom beslutar att

- den i tillståndet medgivna miljöfarliga verksamheten ska ha satts i gång senast inom 12 år räknat från dagen för lagakraftvunnen deldom och att tillståndet i annat fall förfaller i ej ianspråktaga delar, och
- tiden, enligt 22 kap. 25 § miljöbalken, inom vilken arbetena avseende vattenverksamheten ska vara utförda bestäms till 12 år räknat från dagen för lagakraftvunnet tillstånd.

Mot denna bakgrund ansöker vi om att prövningstillstånd meddelas i målet när det gäller igångsättningstid och arbetstid.

2. Grunder och utveckling av talan

Inledningsvis vill Naturvårdsverket framhålla att Naturvårdsverket inte ifrågasätter att tillstånd för den ansökta verksamheten kan beviljas och att det endast är frågan om igångsättningstid och arbetstid som överklagas. Detta innebär att, utifrån överklagandet och eftersom tillståndet får tas i anspråk utan att det vunnit laga kraft, det inte finns något hinder för Volvo Battery Mariestad Operation AB och Volvo Real Estate Mariestad AB (bolagen) att vidta de åtgärder som följer av tillståndet.

2.1. Inledning

I den nu överklagade deldomen beslutade mark- och miljödomstolen att lämna bolagen tillstånd till uppförande och drift av anläggning för tillverkning av batterier med mera i Mariestads kommun.

Naturvårdsverket motsatte sig inte att tillstånd till den ansökta verksamheten meddelades, under förutsättning att tillräckliga försiktighetsmått med mera föreskrevs. Naturvårdsverket medgav en igångsättningstid om tolv år, vilket var vad bolagen hade yrkat innan huvudförhandlingen. Mark- och miljödomstolen beslutade att den i tillståndet medgivna miljöfarliga verksamheten ska ha satts i gång senast inom 20 år räknat från dagen för lagakraftvunnen dom, vilket var vad bolagen hade yrkat vid huvudförhandlingen. Domstolen föreskrev även en arbetstid på 20 år.

Mark- och miljödomstolen angav som skäl för den föreskrivna igångsättningstiden bland annat följande. Det krävs mycket starka skäl att föreskriva en igångsättningstid om 20 år, som i förhållande till tidigare praxis framstår som en ovanligt lång tid, och det är förutsättningarna i det enskilda fallet som ska avgöra. En förutsättning för att den osedvanligt stora investering som det är fråga om ska kunna realiseras är att det finns en flexibilitet i fråga om typ av batteriegenskaper och val av batterikemikalier. En etappvis utbyggnad av anläggningen är nödvändig för att anläggningen ska kunna anpassas till de behov som succesivt kommer uppstå i takt med ökad efterfrågan på olika fossilfria

alternativ och då nya batterikemikalier blir möjliga att tillämpa. Verksamheten är svår att jämföra med andra verksamheter och förenligheten med 1 kap. 1 § miljöbalken är hög. Verksamheten kommer behöva följa BAT-slutsatser och det saknas anledning att inte ha samma tid för igångsättning som arbetstid. Med hänvisning till praxis angavs även att all ansökt verksamhet måste vara utbyggd inom igångsättningstiden. (Mark- och miljödomstolens deldom s. 162–164)

Naturvårdsverket delar inte mark- och miljödomstolens bedömning att det finns skäl att föreskriva en igångsättningstid på 20 år. Även med beaktande av verksamhetens storlek, komplexitet och syfte saknas skäl att föreskriva en igångsättningstid som överstiger tolv år. Detta utifrån syftet med regleringen om igångsättningstid, särskilt gällande utgångspunkten att en verksamhet ska bedrivas i enlighet med bästa möjliga teknik, den praxis som finns och de skäl som bolagen har gjort gällande. Mark- och miljödomstolens deldom behöver därför ändras i enlighet med Naturvårdsverkets yrkande.

Det Mark- och miljööverdomstolen har att ta ställning till är med andra ord hur lång igångsättningstid som kan tillåtas för verksamheten. Naturvårdsverket har även i andra hand framställt ett yrkande avseende arbetstid. Även längden på denna kan Mark- och miljööverdomstolen behöva ta ställning till.

Naturvårdsverket inleder överklagandet med en redogörelse av regleringen kring igångsättningstid. Därefter övergår Naturvårdsverket till att redogöra för varför igångsättningstiden inte bör överstiga tolv år i detta fall. Naturvårdsverket redogör även för andrahandsyrkandet avseende arbetstid. Slutligen redogörs för varför prövningstillstånd bör meddelas.

2.2. Allmänt om igångsättningstid

Enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken ska för miljöfarlig verksamhet den tid som verksamheten ska ha satts i gång inom (igångsättningstid) anges i en tillståndsdöm. Av praxis följer att det är tidpunkten för påbörjandet av den miljöfarliga verksamheten som ska regleras i villkoret om igångsättningstid (MÖD 2000:14). Någon angivelse om hur tiden ska bestämmas finns inte i bestämmelsen.

Naturvårdsverket kan inte se att frågan om hur längden på igångsättningstiden ska bestämmas finns redogjord för i förarbetena till miljöbalken (Regeringens proposition 1997/98:45, Miljöbalk del 1 och 2). I 18 § andra stycket miljöskyddslagen (1969:387), ändrade genom lag (1981:20), fanns en bestämmelse om obligatorisk igångsättningstid. Inte heller i förarbetena till den lagen finns någon redogörelse för hur tiden skulle bestämmas (Regeringens proposition 1980/81:92, Ändring i miljöskyddslagen [1968:387]).

Av doktrin till miljöskyddslagen framgår att tiden i normalfallet bör bestämmas så kort som möjligt och grundas på en uppskattning av den tid det tar att fysiskt förverkliga projektet, bland annat för att en lång tid mellan beslut och dess förverkligande innebär risk för att villkoren blir omoderna och inte tillräckligt anpassade till bästa teknikkravet (Miljöskyddslagen, Handbok i miljö rätt, andra upplagen 1996, Ulf Bjällås och Thomas Rahm, s. 106). Naturvårdsverket bedömer att ledning från miljöskyddslagen kan hämtas avseende igångsättningstid enligt miljöbalken. Samma bedömning görs i doktrin till miljöbalken (Miljöbalken En kommentar, Bertil Bengtsson, Ulf Bjällås, Stefan Rubenson och Rolf Strömberg, JUNO Version:23, Publicerad digitalt: 2024-05-23, 24 kap. 2 §).

Av praxis framgår att syftet med bestämmelsen om igångsättningstid är att ett tillstånd ska, när det tas i bruk, stämma överens med bästa möjliga teknik (MÖD 2019:26). Enligt Naturvårdsverket innebär en lång igångsättningstid att riskerna ökar för att tillståndet inte kommer göra det när det tas i bruk. Detta stöds av förarbetena till ändring av bland annat bestämmelsen om arbetstid där det anges att syftet med bestämmelsen om igångsättningstid är att ett tillstånd till miljöfarlig verksamhet ska bygga på att bästa möjliga teknik tillämpas och att domstolens prövning ska vara någorlunda aktuell (Regeringens proposition 2022/23:61, Ändrade bestämmelser om arbetstid för vattenverksamhet, s. 16).

I praxis finns ett antal avgöranden som avser frågan om igångsättningstid.

I MÖD 2010:20, som avsåg tillstånd till fortsatt drift av en avfallsanläggning där igångsättningstiden bestämdes till fem år, angavs att tio år var en ovanligt lång tid för arbetenas igångsättande och att det sökande anfört inte utgjorde skäl till att avvika från vad som normalt brukar föreskrivas.

Mark- och miljööverdomstolen fann i ett annat mål att det fanns beaktansvärda skäl att föreskriva en igångsättningstid om åtta år (Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 19 november 2019 i mål nr M 4549-18).

Redan av det ovan anförda framstår en igångsättningstid om tolv år som väl tilltagen eftersom redan den, vilket Naturvårdsverket redogör för nedan, avviker från den tid det tar att fysiskt förverkliga projektet. Naturvårdsverket delar mark- och miljödomstolens bedömning att omständigheterna i det enskilda fallet behöver beaktas och gör följande bedömningar med anledning av det.

2.3. Bolagens behov av flexibilitet

Mark- och miljödomstolen har bedömt att flexibilitet i fråga om typ av batteriegenskaper och val av batterikemikalier är en förutsättning för att verksamheten ska kunna realiseras, att en etappvis utbyggnad av anläggningen är nödvändig för att den ska kunna anpassas till de behov som succesivt kommer att uppstå i takt med ökad efterfrågan på olika fossilfria alternativ och när nya batterikemikalier blir möjliga att tillämpa.

Naturvårdsverket har förståelse för att hela anläggningen inte kan byggas med en gång utan att en etappvis utbyggnad kan vara nödvändig. Att bygga ut en verksamhet etappvis är inte heller något som är unikt för verksamheten i fråga. En etappvis utbyggnad av en verksamhet är även något som Naturvårdsverket bedömer kan påverka längden på igångsättningstiden, under förutsättning att behovet av att bygga ut i etapper föranleds av i huvudsak praktiska orsaker såsom att en del av verksamheten behöver uppföras innan en annan del. Naturvårdsverket delar med andra ord den utgångspunkt för bedömning av igångsättningstid som återfinns i doktrin till miljöskyddslagen och innebär att bestämmande av tiden ska grundas på en uppskattning av den tid det tar att fysiskt förverkliga projektet.

Under handläggningen av målet i mark- och miljödomstolen angav bolagen bland annat följande. Utvecklingen av verksamhetsområdet planeras äga rum i etapper och pågå under cirka sju till tio år. När produktionsanläggningen har färdigställts ska anläggningens funktion testas under en relativt lång intrimningsfas och bolagen behöver ta höjd för eventuella oförutsedda händelser som kan försena tidpunkten för driftsättning av anläggningen, till exempel i samband med byggnation eller omvärldshändelser som kan påverka leveranser

av processutrustning med mera. Med anledning av det yrkade bolagen innan huvudförhandlingen på en igångsättningstid om tolv år.

Naturvårdsverket uppfattar bolagens beskrivning som att byggtiden uppgår till ungefär sju till tio år men att viss höjd behöver tas till oförutsedda händelser. Detta har Naturvårdsverket förståelse för och utifrån den angivna byggtiden bedömer Naturvårdsverket att tolv år är en rimlig igångsättningstid. När det gäller omständigheter som ligger utanför bolagens kontroll finns möjlighet att ansöka om förlängd igångsättningstid enligt 24 kap. 2 § andra stycket miljöbalken.

Naturvårdsverket uppfattar att bolagen har fört fram företagsekonomiska skäl till stöd för en tjugoorig igångsättningstid och att även mark- och miljödomstolen vägt in sådana skäl i bedömningen. Naturvårdsverket bedömer att företagsekonomiska överväganden, såsom osäkerhet kring efterfrågan eller vilka produkter som det finns marknad för, inte ska påverka längden på igångsättningstiden. När det gäller förlängning av igångsättningstid enligt 24 kap. 2 § andra stycket miljöbalken framgår av praxis att förändrad konjunktur och analyser av verksamhetens lönsamhet inryms i de företagsekonomiska risker som normalt är förknippade med ett projekt och inte utgör giltigt skäl för dröjsmål (Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 17 maj 2016 i mål nr M 9024-15). Naturvårdsverket bedömer att ledning för bedömningen av igångsättningstid kan hämtas från avgörandet och konstaterar att ett annat synsätt kan leda till att företagsekoniskt osäkra projekt får längre igångsättningstid än andra projekt, med större risk för att sådana verksamheter kommer bedrivas med omoderna villkor.

Det finns även anledning att nämna Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 19 november 2019 i mål nr M 4549-18. I målet godtog Mark- och miljööverdomstolen att igångsättningstiden skulle ta hänsyn till att etapp två i verksamhet kunde påbörjas först när källsortering i kommuner nått en viss omfattning och leverans från kommunerna kunde ske till verksamheten. Detta beräknades ske 2025 och anläggningen skulle kunna tas i drift först 2026. Naturvårdsverket bedömer att förhållandena i det avgörandet inte är att jämföra med bolagens verksamhet. Detta eftersom etapp två i avgörandet inte skulle kunna bedrivas om inte källsorteringen nått en viss omfattning samtidigt som det fanns en faktisk tidpunkt när leverans beräknades kunna ske. Det var med andra ord inte fråga om någon allmän företagsekonisk osäkerhet kring marknaden.

Naturvårdsverket bedömer att bolagens behov av flexibilitet med mera inte utgör skäl att föreskriva en igångsättningstid som överstiger tolv år.

2.4. Verksamhetens art

Mark- och miljödomstolen har bland annat angett att verksamheten i fråga om omfattning och komplexitet gör den svår att jämföra med andra verksamheter samtidigt som dess förenlighet med att främja hållbar utveckling i enlighet med 1 kap. 1 § miljöbalken är hög.

Naturvårdsverket delar mark- och miljödomstolens bedömning att verksamheten är omfattande, komplex och betydelsefull för omställningen. Under senare år har ett antal omfattande, komplexa och för omställningen betydelsefulla verksamheter varit föremål för tillståndsprövning. Såväl Stegra AB (före detta H2GS AB) i Boden (Umeå tingsrätts, mark- och miljödomstolen, deldom den 1 juni 2023 i mål nr M 3358-21) och SSAB EMEA AB i Luleå (Umeå tingsrätts, mark- och miljödomstolen, deldom den 19 december 2024 i mål nr M 3403-23)

erhöll igångsättningstider om tio år. För NOVO Energy Production AB Göteborg bestämdes igångsättningstiden till sju år (Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen, deldom den 12 juli 2023 i mål nr M 3333-22) och för Northvolt Ett AB i Skellefteå bestämdes igångsättningstiden till fem år (Umeå tingsrätt, mark- och miljödomstolen, deldom den 18 januari 2018 i mål nr M 3739-19). De två sistnämnda avgörandena rör tillstånd till batteritillverkning och de två första rör mycket stora projekt.

Naturvårdsverket är medveten om att det kan vara svårt att jämföra olika verksamheter men kan konstatera att ingen av verksamheterna nämnda ovan har haft något behov av en igångsättningstid som överstiger tio år. Naturvårdsverket känner inte heller till att det i något tillstånd till miljöfarlig verksamhet för en industri har föreskrivit en längre igångsättningstid än tio år. Naturvårdsverket kan inte se att hänsyn till förenligheten med 1 kap. 1 § miljöbalken kan tas vid bestämmande av igångsättningstid och bedömer att det är viktigt att även sådana verksamheter bedrivs med bästa möjliga teknik.

Naturvårdsverket anser inte att vad som gjorts gällande avseende verksamhetens art utgör skäl att föreskriva en längre igångsättningstid än tolv år.

2.5. Bästa möjliga teknik och BAT-slutsatser

Mark- och miljödomstolen har angett att den ansökta verksamheten kommer att omfattas och behöva anpassas till BAT-slutsatser. Naturvårdsverket tolkar detta som att mark- och miljödomstolen därigenom menar att risken för att verksamheten inte ska bedrivas i enlighet med bästa möjliga teknik motverkas av BAT-slutsatser. Naturvårdsverket vill framföra följande med anledning av detta.

BAT-slutsatser meddelade under Industriutsläppsdirektivet¹ genomförs i svensk rätt genom generella föreskrifter i industriutsläppsförordningen (2013:250). Utsläppsvärden som återfinns i BAT-slutsatser, BAT-AEL, genomförs genom 1 kap. 8 § industriutsläppsförordningen. BAT-AEL:er är oftast angivna som ett intervall där det enligt det svenska genomförandet är det högre värdet i intervallet som blir bindande i form av ett begränsningsvärde.

I praxis har fastslagits att kraven i industriutsläppsförordningen gäller parallellt med tillståndsvillkor och att en tillståndshavare är skyldig att se till att verksamheten lever upp till både krav som följer av BAT-AEL och de begränsningsvärden som anges i tillståndet (Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 26 april 2024 i mål nr M 2586-23). Det följer också av praxis att en avvägning enligt de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken, som bland annat ska göras vid en tillståndsprövning, kan leda till strängare krav än dem som följer av BAT-slutsatser (Mark- och miljööverdomstolens dom den 28 februari 2014 i mål nr M 4407-13).

Naturvårdsverket vill även hänvisa till Mark- och miljööverdomstolens avgörande rörande en sulfatmassaanläggning där Mark- och miljööverdomstolen angav att det framstod som rimligt att kraven på fabriken låg på den lägre nivån i de intervall som återfanns i BAT-AEL:erna. Det angavs även att vid fastställande av villkor ska miljöbalkens hänsynsregler tillämpas, vilket innebär att kraven kan bli mer långtgående än vad som framgår i industriutsläppsdirektivet och att till grund för fastställande av villkor ska alltid

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar).

läggas en individuell prövning som tar hänsyn till de särskilda förhållanden som gäller i det aktuella fallet (Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 21 december 2016 i mål nr M 3967–16).

Enligt Naturvårdsverkets bedömning följer det av praxis att den bedömning som ska göras enligt miljöbalken vid en tillståndsprövning och som kan resultera i villkor för en verksamhet inte är att likställa med de krav som följer enligt 1 kap. 8 § industriutsläppsförordningen och innebär att det är den övre nivån i BAT-AEL-intervallet som gäller som begränsningsvärde. Det är heller inte självklart att alla de frågor som regleras i tillståndsvillkor återfinns i olika BAT-slutsatser. Totala utsläpp är ett exempel på en typ av villkor som är vanligt förekommande i tillstånd men inte i BAT-slutsatser.

Naturvårdsverket vill även nämna att BAT-slutsatser som inte innehåller utsläppsvärden genomförs genom 1 kap. 10 § industriutsläppsförordningen. Enligt bestämmelsen ska sådana slutsatser inte tillämpas direkt, utan hänsyn ska i stället tas till dem vid en bedömning av om kravet på bästa möjliga teknik i 2 kap. 3 § miljöbalken uppfylls. BAT-slutsatser utan utsläppsvärden ska således tillämpas i den mån det är rimligt. Slutsatser utan utsläppsvärden kan, på grund av denna konstruktion, endast bryta ett tillstånds rättskraft efter en omprövning (Förordningsmotiv Industriutsläppsförordning, Fm 2013:1, s. 29). Enligt Naturvårdsverket innebär detta med andra ord att det inte är givet att BAT-slutsatser utan utsläppsvärden kommer att vara styrande för bolagens verksamhet om det inte sker en omprövning.

När det gäller frågan om nya eller strängare villkor ska provas inom ramen för ett omprövningsförfarande eller i samband med förlängd igångsättningstid har Mark- och miljööverdomstolen bland annat angett att det inte är ändamålsenligt att vänta till dess att möjligheterna till en omprövning finns och först då föreskriva nya eller strängare villkor (MÖD 2019:26). Naturvårdsverket bedömer att samma skäl gör sig gällande även när igångsättningstiden ska bestämmas vid meddelande av tillstånd.

Mark- och miljödomstolen har även angett att batteriproduktion är en bransch i vilken det sker en snabb utveckling och att det utgör skäl för att föreskriva en tjugoårig igångsättningstid. Naturvårdsverket delar inte denna slutsats. För verksamheter där det sker en snabb teknikutveckling är i stället sannolikheten för att villkor med mera snabbare blir omoderna större än i andra branscher. Detta talar snarare för att inte föreskriva en längre igångsättningstid än nödvändigt.

Naturvårdsverket bedömer att det inte finns skäl att föreskriva en längre igångsättningstid än tolv år även med hänsyn tagen till att bolagens verksamhet kan omfattas av BAT-slutsatser.

2.6. Hela verksamheten måste inte ha satts i gång

Såväl mark- och miljödomstolen som bolagen har gjort gällande att all ansökt verksamhet behöver vara utbyggd inom igångsättningstiden med hänvisning till praxis (Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 9 september 2025 i mål nr ÖM 15147-24). Såsom Naturvårdsverket förstår bolagen är det nödvändigt med en lång igångsättningstid eftersom bolagen tolkar avgörandet som att det skulle innebära att tillståndet förfaller om inte bolagen lyckas sätta i gång hela verksamheten inom igångsättningstiden. Naturvårdsverket delar inte denna tolkning av avgörandet.

Naturvårdsverket konstaterar att Mark- och miljööverdomstolen i avgörandet angett att det krävs att den tillståndsgivna verksamheten har satts i gång innan igångsättningstiden löper ut för att tillståndet inte ska förfalla. Detta hade inte skett eftersom samtliga ingående delar i avloppsreningsanläggningen inte var installerade. I målet var det fråga om tillstånd till en avloppsreningsanläggning. Enligt Naturvårdsverket är det inte att jämföra med bolagens verksamhet, som innehåller flera olika verksamheter och delar, där det är fullt möjligt att ta i anspråk delar av vad som omfattas av tillståndet. För att det ska vara tydligt att detta är möjligt går det att i villkoret om igångsättningstid föreskriva detta. I praxis har exempelvis föreskrivits att tillståndet förfaller endast i de delar det inte är ianspråktaget (Högsta domstolens dom den 29 december 2010 i mål nr T 1115-09 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 19 mars 2012 i mål nr M 10707-10). En annan möjlighet är att för olika etapper föreskriva olika igångsättningstider.

Naturvårdsverket bedömer inte att Mark- och miljööverdomstolens avgörande i mål nr ÖM 15147-24 har sådana verkningar att en igångsättningstid som överstiger 12 år behöver föreskrivas. Däremot har Naturvårdsverket inget emot att det i villkoret om igångsättningstid tydligt framgår att tillståndet förfaller endast i de delar som det inte har tagits i anspråk.

2.7. Konsekvenser om delar av tillståndet förfaller

Naturvårdsverket är medveten om att en igångsättningstid om 12 år i stället för 20 år kan öka risken för att bolagen inte inom igångsättningstiden hinner påbörja all verksamhet. Detta skulle exempelvis kunna leda till att bolagen behöver ansöka om förlängd igångsättningstid eller ändringstillstånd för de delarna.

Naturvårdsverket vill framhålla att sådana omständigheter inte har beaktats i praxis (MÖD 2010:20). I avgörandet angav verksamhetsutövaren bland annat att kortare tid gjorde det mer sannolikt att det kommer att behövas ytterligare myndighetsprövning för förlängning av tiden. Mark- och miljööverdomstolen bedömde inte att detta utgjorde skäl för en längre igångsättningstid än vad som beslutats.

Naturvårdsverkets bedömning är att en rimlig igångsättningstid tillvaratar bolagens och övriga aktörers intresse av att undvika onödiga myndighetsprövningar.

2.8. Annan arbetstid än igångsättningstid

Mark- och miljödomstolen fann att det inte fanns anledning att föreskriva någon annan längd på igångsättningstiden än för arbetstiden.

Naturvårdsverket bedömer att en bedömning i det enskilda fallet behöver göras avseende igångsättningstid och arbetstid. I vissa fall kan detta resultera i att tiderna blir samma medan det i andra fall kan vara motiverat med olika tider. För Northvolt Ett AB i Skellefteå bestämdes igångsättningstiden till fem år och arbetstid för vatten till sex år (Umeå tingsrätts, mark- och miljödomstolen, deldom den 18 januari 2018 i mål nr M 3739-19).

I mark- och miljödomstolen angav Naturvårdsverket inte någon inställning avseende arbetstiden men det kan konstateras att bolagen innan huvudförhandlingen hade bedömt att en igångsättningstid om 12 år och en arbetstid om 20 år var nödvändiga för verksamheten. Naturvårdsverkets uppfattning är med andra ord att bolagen, åtminstone innan huvudförhandlingen, var av uppfattningen att det inte var nödvändigt att de båda tiderna var lika

långa. Naturvårdsverkets uppfattning är att det förhållande att arbetstiden bestämts till 20 år inte utgör skäl att föreskriva en igångsättningstid som överstiger 12 år.

2.9. Den samlade bedömningen

2.9.1. Yrkande i första hand

Naturvårdsverket bedömer att de omständigheter som redogjorts för varken var för sig eller tillsammans utgör skäl att besluta om en igångsättningstid om 20 år. En igångsättningstid om 20 år medför en uppenbar risk att verksamheten kommer att bedrivas med omoderna miljövillkor som inte motsvarar bästa möjliga teknik när den påbörjas.

I stället bedöms en rimlig tid vara tolv år och Naturvårdsverket yrkar därför i första hand att mark- och miljödomstolens deldom ska ändras i denna del enligt vad som framgår av förstahandshandsyrkandet.

2.9.2. Yrkande i andra hand

För det fall att Mark- och miljööverdomstolen bedömer att det i målet är ändamålsenligt att igångsättningstiden överensstämmer med arbetstiden och att en arbetstid om 20 år medför att igångsättningstiden även ska bestämmas till 20 år vill Naturvårdsverket anföra följande.

En arbetstid om 20 år är även det en väl tilltagen tid. Enligt bolagen är tidplanen för projektet att verksamhetsområdet byggs ut etappvis under cirka sju till tio år, vilket även inkluderar vattenverksamheter. I den tekniska beskrivningen (bilaga A00, s. 101) anges att ”Anläggningsskedet för sjöförlagda ledningarna [sic] respektive markförlagda ledningarna [sic] redovisas i följande avsnitt. Byggstart planeras ske 2025–2026 och utbyggnaden förväntas pågå under cirka 2–3 år.” Naturvårdsverket delar bolagens uppfattning att till detta behövs en marginal för oförutsedda händelser som kan påverka utförandet och tar hänsyn till de tidsrestriktioner som bolagen åtagit sig att beakta vid anläggningsarbetena. Enligt Naturvårdsverket medför detta inte att en arbetstid om 20 år behövs. Styrande för bedömning ska inte vara bolagens val av tidpunkt för byggandet av ledningarna. Naturvårdsverket bedömer i stället att en arbetstid om 12 år är rimlig och konstaterar att även den överstiger den i 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken normala arbetstiden om 10 år.

Naturvårdsverket framställer därför ett andrahandsyrkande som innebär att såväl igångsättningstiden som arbetstiden ska bestämmas till tolv år för det fall att Mark- och miljööverdomstolen bedömer att tiderna behöver vara lika långa.

3. Prövningstillstånd

Av 49 kap. 14 § rättegångsbalken följer att prövningstillstånd ska meddelas om det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till (ändringsdispens), det inte utan ett sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till (granskningsdispens), det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt (prejudikatdispens) eller att det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet (extraordinär dispens).

Naturvårdsverket bedömer att det finns anledning att meddela ändringsdispens eftersom igångsättningstiden avviker från den tid som bolagen angett att det kommer ta att fysiskt förverkliga projektet och en tjugoårig igångsättningstid

medför att det finns en uppenbar risk att verksamheten kommer att bedrivas med omoderna villkor. De skäl som mark- och miljödomstolen angett medför varken var för sig eller sammantaget att en längre igångsättningstid än tolv år är motiverad.

Naturvårdsverket bedömer att det finns anledning att meddela prejudikatsdispens eftersom, såvitt Naturvårdsverket känner till, igångsättningstidens längd är betydligt längre än vad som meddelats för andra industriprojekt och det behövs vägledning kring om eller när en så lång igångsättningstid som 20 år kan vara aktuell. Det finns även ett behov av vägledning kring om någon annan bedömning ska göras för verksamheter som bedöms förenliga med miljöbalkens mål enligt 1 kap. 1 § miljöbalken än för andra verksamheter. Naturvårdsverket vill även påtala att det i Sverige finns cirka 1 200 industriutsläppsanläggningar, som bedriver en eller flera industriutsläppsverksamheter, i ett 30-tal sektorer. Industriutsläppsdirektivet har reviderats, vilket innebär att fler verksamheter kommer att omfattas av det. Det är alltså fråga om ett stort antal verksamheter som typiskt sett har stor omgivningspåverkan. Naturvårdsverkets bedömning är att det därför är särskilt viktigt att dessa verksamheter bedrivs i enlighet med bästa möjliga teknik. Mark- och miljödomstolens resonemang avseende BAT-slutsatser och igångsättningstid riskerar att leda till att dessa verksamheter får igångsättningstider som är längre än vad avsikten med bestämmelsen är, med risk för att dessa verksamheter bedrivs med omoderna miljövillkor. Naturvårdsverket anser att det även finns ett behov av vägledning kring detta.

Naturvårdsverket bedömer att det finns anledning att meddela granskningsdispens eftersom det är fråga om en omfattande och komplex verksamhet där mark- och miljödomstolen har beaktat flera olika omständigheter vid fastställande av igångsättningstiden. Det går därför inte att bedöma riktigheter av mark- och miljödomstolens slut utan att prövningstillstånd meddelas.

De skäl som ovan angetts avseende igångsättningstid gör sig även gällande i fråga om arbetstid.

Naturvårdsverket ansöker därmed att prövningstillstånd ska meddelas i målet.

4. Målets fortsatta handläggning

Naturvårdsverkets har inget att invända mot att målet avgörs utan huvudförhandling för det fall att Mark- och miljööverdomstolen skulle meddela prövningstillstånd.

Beslut om detta överklagande har fattats av avdelningschef Karin Dunér efter föredragning av enhetschef Lisa Johansson.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit de tekniska handläggarna Sofia Blanck och Maria Lundgren samt miljöjuristen Petter Larsson Garcia.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Karin Dunér

Lisa Johansson

Kopia till:
Bolagen
Länsstyrelsen i Västra Götalands län